

PHILOSOPHICAL COUNSELING PREMISES AND TRENDS IN ROMANIA**LE CONSEIL PHILOSOPHIQUE, PRÉMISSSES ET TENDANCES EN ROUMANIE****CONSILIEREA FILOSOFICĂ, PREMISE ȘI TENDINȚE ÎN ROMÂNIA¹****Vasile Petru HAȚEGAN**

Universitatea de Vest, Timișoara

vasile.hategan@e-uvt.ro**Abstract**

This paper is wrote in the direction of identifying premises that led to the emergence of the first contemporary philosophical practices, given that in Romania there have been serie of oprelists for philosophy and his practice. Starting from the own conditions in which Romanian philosophers wrote and activated in the last century, we analyze some concerns in the field, in the sense of applying philosophical concepts in people's life, other than through scientific writings. Concurring with a new European current, appeared in Germany in the early 1980s, expanded in several countries around the world, regarding the emergence of philosophical counseling as a form of philosophy practice for the benefit of people, we present the concerns on this applied direction in Romania, and which can be considered as the directions to be followed for creating a new occupation for every person, not just those who have studied philosophy. This paper reveals the need to continue the process of regulating and recognizing a new profession, philosophical counseling, to different now from the current occupation of the philosopher and used to the specialists who form themselves in the new field of this philosophical practice.

Résumé

Le travail est en direction de trouver des locaux qui ont conduit à la première pratique philosophique moderne, étant donné qu'en Roumanie a été certaines périodes de l'histoire, ou la philosophie et sa pratique, avait des nombreux obstacles. Partire de propres conditions dans lesquelles ils ont écrit et travaillé philosophes roumains du siècle dernier, nous analysons une préoccupation récente aux fins de l'application des concepts philosophiques dans la vie des gens, diferite au les écrits scientifiques. Selon une nouvelle tendance européenne émergé en Allemagne au début des années 80, et plus tard dans autre pays dans le monde, sur l'avènement de conseiller philosophique comme une forme de philosophie pratique pour les personnes, nous présentons ici cette direction pour la Roumanie, qui peut être considérée comme une direction à suivre pour créer un nouveau métier pour tous, et pas seulement pour ceux qui ont étudié la philosophie. La conclusion e la nécessité de poursuivre la réglementation du travail et la reconnaissance d'une nouvelle profession, le conseiller philosophique, qui est différent du actuel d'occupation de philosophe, adresee en particulier des spécialistes qui peuvent se former dans le nouveau domaine de la pratique philosophique.

Rezumat

Lucrarea se înscrie pe direcția de identificare a unor premise ce au dus la apariția primelor practici filosofice contemporane, având în vedere faptul că în România au existat în anumite perioade ale istoriei sale numeroase opreliști puse filosofiei și practicării acesteia. Pornind de la condițiile proprii în care au scris și activat filosofi români din secolul trecut, analizăm unele

---

¹ O variantă preliminară a lucrării a fost inclusă în programul Conferinței științifice internaționale „Un veac de conflagrații: realitate și ficțiune” organizată de Universitatea de Stat din Molvova, Chișinău, 8 iunie 2018.

preocupări manifestate mai recent, în sensul de aplicare a unor concepte filosofice în viața oamenilor, altfel decât prin scrierile științifice. Conform cu un nou curent european, apărut în Germania la începutul anilor '80 și extins ulterior în mai multe țări din lume, referitor la apariția consilierii filosofice, ca o formă de practică a filosofiei în folosul oamenilor, prezentăm care sunt preocupările din România pe această direcție aplicată, care pot fi considerate direcții de urmat pentru crearea unei noi ocupații, destinată acum tuturor, nu doar celor care au studiat filosofia. Din lucrare rezultă necesitatea continuării procesului de reglementare și recunoaștere a unei noi profesii, consilierea filosofică, aceasta fiind diferită de ocupația actuală de filosof, adresându-se în special specialiștilor care se pot forma în noul domeniu al practicii filosofice.

Keywords: *philosophical counseling, philosophical practice, profession, regulation, occupation*

Mots clés: *conseiller philosophique, pratique philosophique, profession, réglementation, occupation.*

Cuvinte cheie: *consilierea filosofică, practica filosofică, profesie, reglementare, ocupație*

1. Introducere

În această lucrare prezentăm unele premise care au generat și în România apariția unui nou curent, specific filosofiei aplicate, manifestat sub forma unei consilieri care utilizează instrumente și metode specifice filosofiei, fiind acum pusă în practică sub forma consilierii filosofice. Lumea contemporană, începând cu ultimele decenii ale secolului trecut, a manifestat o preocupare către o filosofie orientată spre viața oamenilor, fapt ce a determinat pe unii filosofi să devină practicieni ai unei filosofii aplicate ca mod de viață. Unul dintre cei care a scris cu îndrăznelă despre noua orientare a fost jurnalistul și filosoful britanic, Jules Evans, care în lucrarea *Philosophy for Life* (EVANS, 2012) arată faptul că filosofia greacă poate oferi multe modele de lucru filosofilor actuali, care pot reveni printre oameni, așa cum o făcea Socrate în antichitate. Remarcăm astfel că primii care au făcut acest pas spre practică au fost filosofi, ei fiind urmați mai târziu de alți specialiști proveniți din diverse domenii, care au urmat un proces de formare și specializare; acest proces fiind demarat în România în mediul universitar, în cadrul Facultății de Filosofie.

Pentru a arăta care au fost preocupările pe acest domeniu în România, vom începe cu premisele internaționale apărute în anii '80, când în unele țări din lume au avut loc primele manifestări ale unor practici filosofice, manifestate inițial sub forma unor cabinete individuale de consiliere filosofică, în care un filosof practician utiliza instrumente și metode specifice filosofiei, pentru consilierea unei persoane care apela la acest tip de serviciu. Aceste practici au fost continuate mai târziu cu alte forme mai evoluat de lucru, prin aplicații destinate grupurilor de persoane sau chiar organizații, punându-se astfel bazele unor practici noi, reprezentate astăzi de consilierea filosofică.

2. Scurtă incursiune în istoriografia consilierii filosofice

Pentru a face această incursiune, trebuie să pornim de la prima formă de practică a consilierii filosofice care a avut loc în Europa, mai precis în Germania, atunci când filosoful german Gerd Achenbach a deschis lângă Koln, în anul 1981, primul cabinet din lume de practică filosofică (*Philosophische Praxis*) fapt ce a dat startul unui nou curent al aplicării practice a filosofiei, în folosul persoanei, numită a fi oaspete, ce apela la un serviciu de consiliere oferit acum de filosoful practician. Pe acest considerent filosoful Achenbach devine „părinte al consilierii filosofice” fiind recunoscut în acest fel în toate mediile filosofiei practice, (ACHENBACH, 1984) moment care a dat startul la apariția altor cabinete de practică filosofică, în diferite țări din Europa și din lume. Prin acest nou concept, un filosof poate deveni practician, renunțând la dezbaterile filosofice specifice academiei, și coboară la nivelul unui specialist în consiliere filosofică, care lucrează în cadrul unui cabinet de practică.

În prezentarea primilor pionieri ai noilor practici, continuăm incursiunea pe continentul nord-american unde se remarcă Lou Marinoff, filosof practician recunoscut, care a introdus două metode

noi de lucru, denumite după acronimul lor, ca metoda *PEACE* și metoda *MEANS*, practicianul american fiind preocupat serios și de necesitatea unei reglementări și recunoașteri a noilor practici (MARINOFF, 2002). Pe același continent s-a remarcat canadianul Peter Raabe, care sprijină practica filosofiei având o abordare interdisciplinară, de apăstra o relație bună cu alte terapii (RAABE, 2001). În aceeași zonă geografică îl găsim pe filosoful Peter Koestenbaum care se dedică domeniului corporativ (KOESTENBAUM, 2003), dar și pe filosoful Ran Lahav, care se dedică filosofiei aplicate, acesta oscilând între stabilirea cu clientul său a unei viziuni asupra lumii sau căutarea înțelepciunii (LAHAV, 2004), recent devenind preocupat de filosofia de tip contemplativ (LAHAV, 2018).

Revenind în Europa, identificăm o multitudine de școli și curente care s-au dezvoltat în Italia, țară în care s-au publicat numeroase lucrări și cărți despre acest concept și domeniu de activitate, unde remarcăm pe doi dintre practicieni, pe Stefano Zampieri și Neri Pollastri, care au redactat manuale utile oricărui practician (POLLASTRI, 2004; ZAMPIERI, 2013). Franța este reprezentată remarcabil de Marc Sautet, promotorul conceptului *Cafe Philosophique* sau cafeneaua filosofică (SAUTET, 1995), urmat de un alt practicant dedicat, Oscar Brenifier, care a dezvoltat recent numeroase tehnici de consiliere individuală și de grup, precum și practici dedicate filosofiei pentru copii (BRENIFIER, 2015). Alți practicieni ai consilierii filosofice apar și în Regatul Unit, Olanda, Israel și multe alte țări din lume. Pentru o analiză a condițiilor care au dus la apariția primelor practici ale filosofiei sub forma unor cabinete individuale, urmate mai târziu de alte specializări destinate grupurilor, este important să avem în vedere faptul că de-a lungul secolului XX filosofii din România au fost preocupați permanent și au studiat îndeosebi operele filosofilor de pe continent, și cu toate acestea, ei nu au preluat modelele de practică filosofică apărute în Europa, ulterioare apariției primului cabinet de practică filosofică.

În România, mult mai târziu au avut loc primele cercetări în acest domeniu, studii care au constatat că există puține surse în lucrările filosofice din România, care să facă referire la noul domeniu aplicat al filosofiei. Una din concluziile cercetării este că doar câțiva filosofi, proveniți din actualul mediu universitar, au avut și preocupări pentru a identifica care sunt posibilitățile de a practica filosofia în România, sub o formă cât mai apropiată noului concept al consilierii filosofice, raportat la modul cum a fost definită și practică în alte țări, începând cu anii '80.

3. Premise românești asupra practicării filosofiei

Privind asupra unor scrieri ale filosofilor români din secolul trecut observăm că majoritatea acestora au avut abordări strict academice ale conceptelor filosofice, fiind preocupați la a scrie filosofie doar pentru filosofi, iar lucrările lor erau prezentate la evenimente specifice filosofiei academice sau publicate sporadic în reviste de specialitate, și doar rareori lucrările lor își găseau un loc în sistemul de învățământ românesc.

Emil Cioran, filosof român stabilit ulterior la Paris (în anul 1941), scria despre filosofie făcând o subliniere originală a modului în care vedea el rolul filosofiei în viața oamenilor, relatarea fiind făcută în jurnalul publicat postum, abia în anul 1991, unde filosoful spunea că atunci: „Când citești pe filosofi cu o îngăduință plină de oboseală, îți dai seama că nu se deosebesc de muritori decât prin faptul că aceștia sunt prizonieri ai intereselor, ai formulelor. Întorci paginile și vezi peste tot o obsesie oarecare ce-și face bietul ei drum, sprijinită de argumente amărâte și din când în când de câte-o neputincioasă interjecție. Vorbe și iarăși vorbe. Atât e toată filozofia” (CIORAN, 2011, p. 95). Din această relatare aflăm despre modul în care se scria filosofie în România acelor vremuri, fiind orientată doar spre cuvântul scris, fapt exprimat de filosof atât de direct în scrierea sa.

Este important să luăm în considerare și faptul că în perioada de după al doilea război mondial, România a fost mulți ani sub un regim comunist, iar filosofia a fost considerată a fi periculoasă pentru un sistem care agreea doar o singură doctrină despre lume și viață. Această perioadă a regimului comunist în România nu a fost deloc favorabilă filosofiei, accesul la documentare și chiar la scrieri cu tematică filosofică erau limitate, iar cei preocupați de concepte și idei specifice filosofiei au fost nevoiți să plece din țară. Emil Cioran fiind doar unul dintre cei care au pornit pe

calea străinătății, dar unde pe lângă refugiul care l-a găsit, a avut parte și de recunoașterea activității sale, publicată în mare parte în Franța.

Despre acele vremuri scrie și unul din actualii academicieni români, filosoful Mircea Flonta, care în lucrarea sa biografică, cu titlul „*Drumul meu spre filosofie*”, precizează că învățământ de atunci avea puține discipline ce erau atribuite a fi domeniului de filosofie, cum ar fi „logica, istoria filosofiei și materialismul dialectic și istoric” (FLONTA, 2016, p.31), fiind singurele discipline care erau acceptate de ideologii regimului comunist. Acesta arată faptul că în acele vremuri cu mari restricții, filosofii români se limitau doar la a face traduceri ale unor lucrări recunoscute din filosofia occidentală, fapt ce le oferea indirect accesul la marea filosofie și la autori de marcă din domeniu, ajutându-i totodată să înțeleagă marele domeniu al filosofiei, într-un mod diferit decât filosofia prezentată în școlile de filosofie controlate de ideologia regimului comunist. Mircea Flonta scrie despre modelul preluat din Europa începutului de secol XX, acela de a face filosofie preponderent în mediul universităților, un model despre care afirmă el, a fost contestat de alți filosofi ai vremii, Nae Ionescu sau Lucian Blaga, spunând că aceștia au încercat să aducă filosofia în zona dezbaterii (FLONTA, 2016, p.289). Concluzia la care ajunge poate fi considerată a fi o critică asupra poziției filosofiei românești, considerată a fi una academică, în detrimentul unei filosofii aplicate (adăugăm noi), și arătând că: „Avem, astăzi, o filozofie academică care nu se bucură, ce-i drept, de multă atenție în cercuri intelectuale mai cuprinzătoare. Este acea filozofie ce cultivă mai mult sau mai puțin calificat, modele filozofice consacrate în occident” (FLONTA, 2016, p.289). Putem spune că filosoful vorbește indirect și de necesitatea de reformare a filosofiei românești, chiar dacă ea nu a fost exprimată explicit de acesta, lăsând astfel o ușă deschisă oricărei inițiative, pentru producerea unei schimbări asupra modului în care este percepută filosofia în România, la finalul secolului XX.

În sistemul postbelic atât de restrictiv pentru filosofie, se impune să remarcăm un alt titan al filosofiei românești din secolului trecut, pe filosoful Constantin Noica, care organiza întâlniri cu discipolii săi, de obicei la Păltiniș unde a fost exilat de regimul comunist, și unde acesta afirma (la finalul vieții sale) faptul că: „în materie de filosofie, trebuie să râdem și să recunoaștem că nu știm nimic” (NOICA, 1989, p.244). Autorul preciza faptul că filosofia românească avea o tendință spre un mod mai enciclopedic de a prezenta conceptele filozofice, manifestând un oarecare amatorism, numindu-l și *lăutărisim*, fiind asemeni unui lăutar care improvizează un cântec (NOICA, 2007). Revenind la anul 1944 care marchează începutul unui regim totalitar în România, Noica publică un „*Jurnal filozofic*” în care vorbește despre filosofie, care „poate începe de oriunde.” (NOICA, 2012, p.79), el având și un îndemn pentru cei care vor să descopere filosofia, spunând că doar cei care au răbdare cât un munte dar și un pic de nebunie, o pot întâlni cândva (NOICA, 2012, p.12).

Mircea Flonta spunea despre Noica că acesta privea filosofia ca fiind o adevărată creație fapt ce atribuia totodată „filosofiei academice o poziție subordonată sau periferică.” (FLONTA, 2016, p.201), aceasta fiind o remarcă care arată indirect, spunem noi, și o tendință a acestuia către o filosofie aplicată. În acest context, găsim în *Jurnalul filozofic* scris de Constantin Noica o anume preocupare definită de el a fi „*Scoala*”, concept despre care filosoful, cu oarecare regret, afirmă: „mi-ar plăcea ca la sfârșitul vieții să pot spune: nici nu am făcut nimic altceva.” (NOICA, 2012, p.117). În aceeași perioadă de restriște, Noica a publicat în anul 1978 un scurt tratat despre unele maladii ale ființei umane, pe care le identifică și le descrie în cartea cu titlul: „*Spiritul românesc la cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*” (NOICA, 1978). Lucrarea sa poate fi considerată o bună premisă românească în direcția preocupărilor filosofiei naționale de a avea o formă aplicată, cartea putând fi studiată în programele de formare dedicate practicienilor filosofiei.

Începând cu secolul XXI, alți profesori universitari de filosofie din România au unele luări de poziție asupra statutului filosofiei în lumea contemporană, unul dintre aceștia fiind profesorul Valentin Mureșan, cu lucrarea „*Un filosof rătăcit în agora*” în care critică anonimatul în care se află confrății săi, despre care spune că scriu filosofie doar pentru alți colegi sau publică în reviste de cultură; acesta evidențiind totodată faptul că filosofii se pot face cunoscuți și prin „cultivarea și instituționalizarea diferitelor forme de filosofie aplicată” (MUREȘAN, 2013, p.61). El este cel care

spune ferm că unele aplicații ale filosofiei pot deveni profesii distincte, arătând că: „nici consultanța filosofică și nici managementul eticii nu sunt propriu-zis filosofie sau filosofie morală, ci aplicări ale filosofiei. Sunt alte profesii” (MUREȘAN, 2013, p.134), subliniind astfel importanța creării unor noi profesii, care să activeze distinct de filosofia pusă în practică de către un filosof.

Cristian Iftode, un alt profesor de filosofie din București, acordă un capitol întreg consilierii filosofice, în cartea sa cu titlul „*Filosofia ca mod de viață*” editată în anul 2010, în care face o sumară trecere în revistă a unor metode de consiliere filosofică, prezentate de practicieni deja renumiți în lume, făcând referire la: Lou Marinoff, Peter Raabe, Lidya Amir, Ran Lahav; lucrare în care autorul ajunge la o concluzie simplă, aceea că avem „nevoie de filosofi care să ofere consultanță și asistență individuală și de grup” (IFTODE, 2010, p.24), idee la care subscriem.

Observăm din pozițiile exprimate de cei doi profesori români o poziționare diferită, în sensul că profesorul Valentin Mureșan susține pregătirea unor specialiști în consilierea filosofică arătând că cercetarea filosofică trebuie să rămână mediului academic, pe când profesorul Cristian Iftode este de partea filosofilor aflați la catedră, cărora le face recomandarea să vină în sprijinul oamenilor de rând, învățând să practice consilierea specializată, și care pot continua astfel practicile din antichitate prin aplicarea unor principii generale de viață. În domeniul practicii filosofice îl găsim și pe profesorul Laurențiu Staicu, care a deschis la București un cabinet individual de consiliere, unde în baza pregătirii sale de filosof lucrează și ca practician al filosofiei. Prin această abordare, acesta se poziționează de partea filosofilor, care în opinia sa pot practica filosofia în baza pregătirii lor inițiale, considerând că aceștia nu au nevoie de o specializare expresă în consilierea filosofică.

Pornind de la aceste preocupări către noua practică filosofică, abia în anul 2015 a fost inițiat în România, la Universitatea de Vest din Timișoara, un prim program de formare și specializare în consilierea filosofică, care permite accesul în consilierea filosofică și a altor specialiști, nu doar absolvenților din domeniul filosofiei, sub condiția ca aceștia să urmeze integral programul de specializare de tip master, pentru deprinderea abilităților necesare în noua calificare.

Programul a fost înființat la inițiativa profesorului de filosofie Florin Lobonț, fiind denumit generic: *Philosophical Counseling and Consultancy*, fiind prezentat în limba engleză și care a creat în România primii specialiști calificați în noua profesie, și unde cursanții au beneficiat de formatori și din alte țări, în baza unor colaborări încheiate cu universități și instituții specializate din Europa.

4. Cercetări recente asupra profesionalizării consilierii filosofice în România

Pornind de la premisele prezentate privind practicile filosofice și de la necesitatea implicării filosofilor în activitatea de consiliere filosofică, precum și de la formarea primilor practicieni în consiliere filosofică, în cadrul programului masteral organizat în România, în ultimii trei ani am desfășurat o amplă documentare în domeniu, sub forma unei cercetări doctorale, în coordonarea profesorului Florin Lobonț, inițiatorul programului de formare în consilierea filosofică.

Lucrarea denumită generic: *Consilierea filosofică: de la practică la profesie* (HAȚEGAN, 2018) a fost recent prezentată public, fiind prima teză de doctorat redactată în România pe acest nou domeniu aplicat al filosofiei. În cadrul cercetării au fost identificate unele dileme cu care s-au confruntat practicienii în consilierea filosofică, unde unii fiind pentru filosofii ce pot deveni și practicieni, iar alții fiind pentru formarea unor specialiști instruiți special în consilierea filosofică.

O confruntare a fost identificată și între filosofia de tip academic cu filosofia pusă în practică, confruntare care a generat controverse în fiecare țară unde au apărut cabinete de practică filosofică. O altă dilemă a rezultat din cercetarea unor legături interdisciplinare manifestate de consilierea filosofică, în sensul că alte discipline au preluat și aplicat diverse forme ale practicii filosofice, fără a avea un accept al filosofilor, care deseori au manifestat o lipsă de acțiune, fapt ce a dus la asimilarea unor practici specifice filosofiei de către alte domenii și prezentate a fi proprii, proces ce a eliminat indirect filosofia din interesul public.

Aici ne referim îndeosebi la opoziția manifestată de psihologie, și la psihiatrie chiar, care au pretins o anume exclusivitate, inclusiv asupra unor instrumente de lucru și investigare, care au fost preluate tacit din filosofie și asumate ca fiind proprii acestor domenii de terapie. În virtutea acestor

luări de poziție față de consilierea filosofică, aceasta se delimitează, prin vocea a numeroși practicieni din întreaga lume, care fac distincția între domeniile de practică, accentuând pe caracterul non terapeutic al filosofiei, arătând faptul că practicienii în filosofie lucrează cu oameni denumiți de ei a fi *clienți*, pe când celelalte domenii amintite aplică diverse terapii unor oameni pe care îi definesc a fi pacienți sau bolnavi, în funcție de tipologia de lucru a fiecărui domeniu.

O altă controversă remarcată în cercetarea efectuată este dată de dilema practicării filosofiei ca fiind o practică rezervată doar filosofilor sau dacă aceasta poate fi o profesie reglementată, care să permită accesul la această formare și altor specialiști, proveniți din alte domenii, care se pot specializa în consilierea filosofică. Soluția propusă de noi este pentru sprijinirea reciprocă, mai ales între filosofia academică și consilierea filosofică, având ca model rolul unui părinte în viața copilului său, care păstrează permanent legătura unul cu altul. Pornind de la acest raționament simplu, putem afirma că și consilierea filosofică poate fi considerată o ramură aplicată a filosofiei, devenind implicit un descendent al acesteia.

5. Scurte concluzii

Pornind de la premisele europene și încercările încă timide manifestate în România secolului XX, putem observa că abia la începutul secolului XXI, unii filosofi devin mai mai îndrăzneți și anunță unele activități individuale de consiliere filosofică sau de practică filosofică, fără intenții serioase de recunoaștere a practicii lor ca o profesie distinctă, acțiunile fiind continuate cu unele dezbateri pe tematica necesității implementării unei noi profesii.

Dacă luăm în considerare și alte cercetări asupra acestor noi oportunități create prin aplicarea filosofiei în viața oamenilor, proces care deschide direcții noi de aplicare a acesteia, putem constata că în România există deja un program universitar, care are ca obiectiv pregătirea unor specialiști în noul domeniu aplicat, al consilierii filosofice. Acest program de formare poate fi considerat un prim pas pentru recunoașterea rolului pe care îl poate avea filosofia aplicată în viața oamenilor, sub forma consilierii filosofice, practică acum ca o profesie ce se dorește a fi recunoscută ca profesie liberală distinctă în România.

Concluzionăm că filosofia poate deveni un instrument aplicat în beneficiul oricărei persoane, putând fi aplicată de la vârsta copilăriei conștiente până la bătrânețe, iar noua ocupație, de consiliere filosofică, este cea care vine în sprijinul persoanelor care vor să învețe să filosofeze. Considerăm că o cooperare a factorilor implicați duce la o recunoaștere rapidă a noii ocupații și profesii, utilizând potențialul de formare existent în învățământul universitar românesc, care poate astfel da o șansă reală absolvenților facultăților de filosofie, de a pune în valoare și a da un sens aplicat cunoașterii acumulate, întrucât în prezent aceștia se confruntă cu probleme mari în a-și găsi un loc de muncă, care vor putea astfel activa sub o formă reglementată și recunoscută în societatea românească. Dacă s-a reușit în România formarea unor specialiști în consilierea filosofică, ce pot presta servicii persoanelor interesate, ca o formă de practică distinctă a filosofiei, considerăm că drumul poate fi continuat cu succes, în sensul recunoașterii și reglementării unei noi ocupații, care este doar o primă etapă în acest demers. În concluzie susținem opiniile și tendințele care justifică necesitatea aplicării practice a filosofiei în viața oamenilor, prin practica de consiliere filosofică care se conturează, și care poate deveni o nouă profesie reglementată și recunoscută și în România.

Bibliografie

- ACHENBACH, G.B. (1984). *Philosophische Praxis*. Koln: J. Dinter.
BRENIFIER, O. (2015). *Filosofare come Socrate*. Milano: Ipc.
CIORAN, E. (2011). *Îndreptar pătimiș II*, București: Humanitas.
FLONTA, M. (2016). *Drumul meu spre filosofie*. București: Humanitas.
EVANS, J. (2012). *Philosophy for Life*. London: Rider Books.
HAȚEGAN, V. (2018). *Consilierea filosofică: de la practică la profesie*. București: Ars Docendi.

- IFTODE, C. (2010). *Filosofia ca mod de viață. Sursele autenticității*. Pitești: Paralela 45.
- KOESTENBAUM, P. (2003). *The philosophical consultant*. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer.
- LAHAV, R. (2018). *Philosophical contemplation*. Vermont: Loyev Books.
- LAHAV, R. (2004). *Comprendre la vita*. Milano: Ipc.
- MARINOFF, L. (2002). *Philosophical practice*. San Diego CA: Academic Press.
- MUREȘAN, V. (2013). *Un filosof rătăcit în agora*, București: Editura ALL.
- NOICA, C. (2012). *Jurnalul filozofic*. București: Humanitas.
- NOICA, C. (2007). *Despre lăutărism*. București: Humanitas.
- NOICA, C. (1989). *Istoricitate și eternitate*, București: Capricorn.
- NOICA, C. (1978). *Spiritul românesc la cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*. București: Univers.
- POLLASTRI, N. (2004). *Il pensiero e la vita*. Milano: Apogeo.
- RAABE, P.B. (2001). *Philosophical counseling. Theory and practice*. Westport: Praeger.
- SAUTET, M. (1995). *Un cafe pour Socrate*. Paris: Robert Laffont.
- ZAMPIERI, S. (2013). *Manuale della consulenza filosofica*. Milano: Ipc.

